

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Quodnam sit subjectum proximum & immediatum characteris
Sacramentalis, an ipsa substantia animæ, vel aliqua ex ejus potentiis, &
quæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

loquitur de virtute permanente completa, non vero de incompleta, qualis est character sacerdotalis, qui idcirco ad convertendum panem in corpus Christi, & producendam gratiam in anima poenitentis, per verba absolutionis, indiget non solum concursu Dei communi & ordinario, sed etiam speciali & extraordinario, seu motione pravia Dei ut authoris supernaturalis, qua compleatur & reddatur proportionatus & potens ad effectus illos mirabiles producendos. Per quod patet ad probationem tertiae partis Minoris principalis.

ARTICVLVS III.

Quodnam sit subiectum proximum & immediatum characteris sacramentalis, an ipsa substantia animae vel aliqua ex eius potentiis, & quae

24. Certum est ipsam animae substantiam esse subiectum saltem radicale, medium, remotum, & quod characteris sacramentalis. Primo, quia in Concilio Florentino & Tridentino, characterem imprimi animae definitum est. Secundo, quia character est signum spirituale, ut statuit etiam Tridentinum, atque adeo subiectum per se spirituale. Tertiò, quia cum post mortem perseveret indelebiter, non in composito hominis corruptibili, sed in anima immortalis, tanquam in subiecto quod recipiatur necesse est. Solum ergo difficultas est & controversia inter Theologos, quodnam sit subiectum immediatum, proximum, formale, & quo characteris, an ipsa animae essentia, vel voluntas, aut intellectus; Primum asserunt Suarez, Vazquez, Bellarminus, & alij, qui characterem esse in prima specie qualitatis existimant. Secundum affirmatur à Scoto, & eius sectatoribus. Tertium docetur à D. Thoma, & eius discipulis, quos sequuntur Valentia, Henriquez, Granado, Sayrus, & plures alij, propter quod ait Meratius, Divi Thomae sententiam in hac parte, eò saltem cæteris praeferre, quod insigniores habeant patronos, & sectatores.

Mitto sententiam Alensis & D. Bonaventurae existimantium characterem residere simul in intellectu & voluntate, licet præcipue sit in intellectu: supposita enim distinctione reali utriusque potentiae, tum inter se, tum ab anima, opinio illa ex eo statim rejicienda apparet, quod unum numero accidenti distincta numero subiecta non possint absque implicancia concedi, quia, ut docetur in Metaphysica, accidens à subiecto cui inest, suam individuationem & unitatem numericam desumit. Unde D. Thomas in 4. dist. 4. quæst. 1. art. 3. *Nallum accidens potest esse in pluribus potentiis, quia accidens numeratur & distinguitur penes materiam & distinctionem subiecti.* Hoc præmissis, pro resolutione difficultatis propositae, sit

§. I.

Duplici conclusione proposita difficultas resolvitur.

Dico primò, characterem non esse immediate in essentia animae, sed in aliqua ex eius potentiis. Ita D. Thomas hic art. 4. ubi sic concludit: *Character non est sicut in subiecto in essentia animae, sed in eius potentia.*

A Ratio etiam quam ibidem insinuat, id facit. Subiectum enim immediatum qualitatis quæ proximè ordinatur ad operationem, debet esse potentia immediatè operativa: Sed character sacramentalis immediatè ordinatur ad operationem, nempe ad divinum cultum, qui in actionibus consistit, ipsa verò essentia animae non est immediatè operativa: Ergo subiectum immediatum characteris, non est essentia animae, sed aliqua ex eius potentiis.

B Hæc ratio solum probat characteres Confirmationis, & Ordinis, qui sunt potentie activæ ut articulo præcedenti ostendimus, non requirunt immediatè in essentia animae, utpote immediatè non operativa. Verum cum character Baptismi sit potentia passiva in se recipiens characterem Confirmationis & Ordinis, si illi non subiectatur immediatè in essentia animae, nec illi in eam immediatè recipi poterit.

Dico secundo, subiectum proximum & immediatum characteris, non est voluntas, sed intellectus practicus. Ita D. Thomas hic art. 4. citato in solut. ad 3. ubi sic ait: *Oportet quod character sit in cognoscitiva potentia animae, in qua est intellectus practicus.* Quibus verbis rationem fundamentalem recte conclusionis insinuat: Cum enim character per se primò ordinetur ad actus divini cultus, quibus fit protestatio fidei, debet habere pro subiecto immediatè illam potentiam, in qua immediatè subiectatur habitus fidei: Sed habitus fidei immediatè subiectatur in intellectu: Ergo & character.

C Confirmatur: Sicut fides est radix totius edificij spiritualis, ita etiam character est fundamentum omnium actionum & passionum hierarchicarum, quæ sunt tradere divina & recipere: Ergo debet constitui in eodem subiecto in quo est fides.

Probatur secundo conclusio ex D. Dionysio cap. 2. de Ecclesiastica hierarchia, ubi ait characterem esse *Lumen divinum illuminans nos, & figurans Christo*: At lumen & configuratio non pertinent, saltem immediatè, ad voluntatem, sed ad intellectum; lumen quidem, quia voluntas est potentia cæca; configuratio vero, quia figura seu imago Dei, cui nos configuratur character, est in intellectu, & non in voluntate, nulli ratione intellectus, & ex consequenti; propter quod Filius Dei, qui in divinis per intellectum procedit, vocatur figura substantiæ Patris: Ergo character est in intellectu, non vero in voluntate.

Probatur tertiò: Qualitas quarum subiectum immediatum est voluntas, per se determinant ad bonum vel malum morale, ita ut non possit voluntas eis uti indifferenter ad bonum vel malum morale: At character non determinat per se ad bonum vel malum morale, sed relinquit indifferentem voluntatem ad ipso utendum ad bonum vel malum morale, ut patet ex dictis articulo præcedenti. Ergo non subiectatur immediatè in voluntate, sed in intellectu.

Denique suaderi potest conclusio ratione fundamentali. Illa potentia in homine debet esse subiectum immediatum characteris sacramentalis, quæ suo actu, ut elevato per characterem, debet alias potentias movere & dirigere ad actiones vel passiones pertinentes ad cultum Dei: Sed intellectus practicus est talis potentia, utpote quæ per actum imperij sibi proprium debet movere & dirigere alias omnes facultates ad opus: Ergo intel-

lectus practicus immediatum subjectum characteris sacramentalis esse debet. Minor fusc probata fuit in Tractu de actibus humanis, agendo de actu imperii. Major verò sic ostenditur. Illa potentia debet immediate recipere characterem sacramentalem, quæ debet immediate operari in ordine ad cultum divinum; ad hoc enim præcipue imprimatur character, ut per ipsum eleventur potentie hominis ad talem cultum: Sed potentia immediate operativa circa cultum divinum, illa est quæ suo actu ut elevato per characterem alias omnes movet & applicat ad actiones & passiones pertinentes ad cultum divinum: Ergo potentia quæ actu suo ut elevato per characterem, alias omnes movet & applicat ad actiones & passiones ad cultum Dei pertinentes, immediatum subjectum characteris esse debet. Itaque character Baptismi subjectatur immediate in intellectu practico, quia ipsum debet elevare, dando efficaciam imperio ejus ad dirigendas & movendas ceteras potentias hominis, in ordine ad receptionem validam aliorum sacramentorum. Character Confirmationis debet similiter pro suo subjecto immediato habere eundem intellectum, quia elevat illum dando vigorem actui imperii ipsius, ad inferendam mediis aliis potentiis actionem ex officio protestativam fidei contra hostes Christi. Denique character Ordinis idem pariter in intellectu practico immediate residet, quia tribuit actui imperii ipsius efficaciam ad conficiendum valide & ex officio, mediantibus aliis potentiis, alia sacramenta, & convertendum substantiam panis & vini in corpus & sanguinem Christi.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò cum Suarez: Character cum sit signum manifestans hominem esse deputatum ad aliquod munus, debet poni in parte notiori: Sed anima notior est intellectu & voluntate, cum sit prior illis: Ergo character residet in anima, non verò in aliqua ex ejus potentiis.

Respondeo hoc argumentum undequaque nutare, & rimas agere, nam Major non est absolute & universaliter vera, non enim signa distinctiva semper sunt in parte patentiori, ut signa Ducum, vel Militum, non in capite, sed in pectore poni solent. Minor etiam equivocationem patitur, nam licet essentia animæ sit notior quoad se ejus potentiis, istæ tamen quoad nos notiores sunt, ratione suarum operationum: character autem, ex eo quod signum manifestativum est, debet poni in eo quod est nobis notius, ut nobis designet. Demum Consequentia nulla est, quia character non solum ponitur in homine ut signum designificatum illius, sed etiam ut vera potentia instrumentalitatis, atque adeò subjectum ejus immediatum non potest esse essentia animæ, quæ non est immediate operativa, sed solum aliqua ex ejus potentiis, quæ immediate activæ sunt. Sicut enim id quod habet rationem naturæ supernaturalis in homine, scilicet gratia, subjectatur immediate in natura seu substantia animæ; ita quod habet rationem potentie supernaturalis, debet subjectari immediate in potentia naturali, ut observat S. Doctor in 4. dist. 4. quæst. 1. art. 3. quæstionc. 1. ubi sic discurret: *Natura proportionatè spiritualitati subternitur, sicut personæ perfectioni. Unde sicut gratia quæ est spiritualis principium, est in essentia animæ, sicut in*

Tom. V.

A subjecto; ita & character, qui est spiritualis potentia, est sicut in subjecto in naturali potentia animæ.

Dices, Potentie naturales recipiuntur immediate in anima: Ergo & supernaturales, quibus character annumeratur.

Respondeo cum D. Thomæ in art. 4. ad 2. negando consequentiam, & paritatem, Tum quia potentie naturales non præsupponunt aliam potentiam, sed dimanant ab ipsa anima, tanquam propriæ ipsius virtutes. Tum etiam, quia potentie naturales non elevent suum subjectum ad operandum, subindeque non debent præsupponere ipsum esse proximè activum, cujus oppositum competit potentie supernaturali.

Objicies secundò: Idem est subjectum immediatum formæ, & dispositionis ad illam: Sed gratia est forma ad quam character se habet ut dispositio, sicut docet D. Thomas in 4. dist. 4. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi ait, *quod character est dispositio ad gratiam, per quamdam congruitatis dignitatem*: Ergo sicut substantia animæ, est subjectum immediatum gratiæ, ita & characteris.

Respondeo primò negando Majorem universaliter sumptam, nam ut ait D. Thomas 1.2. quæst. 74. art. 4. ad 3. *Bonus imaginatio est dispositio ad scientiam, quæ est in intellectu, & veniale peccatum quod est in sensualitate, potest esse dispositio ad peccatum mortale, quod est in ratione*. Item contritio quæ est in voluntate, est dispositio etiam ultima ad gratiam justificantem, quæ residet in essentia animæ. Quamvis ergo character physicè disponeret ad gratiam, non propterea deberet collocari in essentia animæ. Unde idem S. Doctor in 4. dist. 4. quæst. 1. art. 3. quæstionc. 1. ad 1. *Dispositionem* (inquit) *esse in eodem subjecto cum eo ad quod disponit, non est necesse nisi quando dispositio postea sit perfectio; sicut scientia quæ prius fuit dispositio, postea sit habitus, & ideo scientia dispositio & scientia habitus sunt in eodem subjecto proximo. Non autem hoc oportet, quando dispositio & perfectio differunt per essentiam, sed possunt esse in diversis subjectis; & præterea quando illa diversa habent ordinem ad invicem; sicut operatio sensibilis est dispositio ad intelligibilem operationem, & similiter character est dispositio ad gratiam*.

Respondeo secundò negando Minorem, character enim non præcedit ut physica dispositio gratiam significantem, nam physicè nullus est ordo causalitatis inter has duas qualitates, nec ex natura sua una ab alia pendet, manet enim character sine gratia, & gratia optimo & connaturali modo esse potest sine character, ut constat in illo qui per actum contritionis, sine reali susceptione Baptismi, ultimo disponitur ad gratiam. Unde quando S. Thomas ait, characterem esse dispositionem ad gratiam, non loquitur de dispositione physica & ex natura rei, sed de dispositione morali & congruitatis; cum enim usus characteris sit Deum colere, & hoc dignè & religiosè fieri non possit sine gratia, congruum est, ut Deus qui dat characterem, det & consequenti etiam gratiam, ad hoc ut cultus divinus qui per characterem exercetur, fiat religiosè.

Objicies tertio: Character non est principium alicuius operationis: Ergo non est in aliqua potentia animæ, sed in ejus essentia. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens etiam manifestum videtur: cantare enim Evangelium v.g. aut absolvere à peccatis, vel ministrare sacramenta, aut fidem coram tyranno profiteri, non sunt actus

L. ii

elicit

elicitū à charactere, sed à fide, vel religione, & potentiis exterioribus.

108. Respondeo negando. Antecedens, ut enim in ultima probatione secundæ conclusionis ostensum est, character est principium actus intellectus, scilicet imperii, quo præcipit aliis potentiis, ut aliquos actus eliciant, puta character Diaconi, ut cantetur Evangelium, character Sacerdotalis, ut verba absolutionis & consecrationis proferantur, & eliciatur intentio necessaria ad valorem sacramenti; qui actus licet ab aliis facultatibus ab intellectu distinctis elicitivè procedant, imperativè tamen oriuntur ab intellectu, ut informato charactere, ut actiones illas dirigente: sicut quamvis actus alicujus artis, puta futuriæ, à membris externis producantur, diriguntur tamen ab intellectu, ut informato tali habitu.

109. Objicies quartò contra secundam conclusionem: Cum character sacramentalis per se ordinetur ad exhibendum cultum Deo, in ea potentia immediatè subjectari debet, ad quam pertinet exhibitio talis cultus: Sed exhibitio cultus divini, pertinet ad voluntatem, in ea enim residet virtus religionis, quæ divinum cultum: habet pro suo objecto: Ergo in voluntate, non verò in intellectu, character existit.

110. Respondeo distinguendo Majorem: in ea potentia subjectari debet immediatè character, ad quam pertinet exhibere cultum Deo, abstrahendo ab hoc quod exhibitio talis cultus bene vel male fiat, concedo Majorem, Ad quam pertinet exhibere cultum Deo bene & religiosè, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: ad voluntatem pertinet exhibere cultum Deo, secundum quod bene religiosè debet fieri, concedo Majorem: Absolutè & abstrahendo ab hoc quod bene vel male fiat, nego Minorem, & Consequentiam sic enim sumptus divinus cultus, non pertinet ad virtutem religionis, sed ad virtutem fidei in intellectu residentem, & ad characterem, ut dirigentem habitum fidei, & imperantem actiones illas quibus Dei cultus perficitur.

Ex dictis inferes primò, characterem sacramentalem idcirco à Dionysio supra citato appellari lumen spirituale, quia intellectus practicus, mediante suo imperio, ut per characterem elevato, dirigit ceteras potentias ad exercitium cultus divini. Dicitur etiam potestas, quia tribuit potestatem aliquid efficiendi vel recipiendi. Item vocatur signum, seu sigillum, quia sicut ludeus à Rege missus, non habet potestatem, nisi litteras habeat sigillo regio obsignatas: ita similiter nisi quis characterem habeat quo deputetur & ordinetur in legitimum collatorem vel susceptorem sacramentorum, vel defensorem fidei, nihil validè, vel saltem ex officio, præstabit in illis.

111. Intelliges etiam ex dictis, quomodo per characterem dicamur configurari Trinitati, quia nempe sicut Trinitas operatur per actum imperii, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem, ut in Tract. de scientia Dei fusè declaravimus, ita & character.

112. Denum facile colliges ex dictis, quomodo character distinguatur à religione: hæc enim respicit cultum divinum, sub ratione boni, ille verò sub ratione veri practici, & non ut bene moraliter, sed solum ut validè exerceatur intendit.

ARTICVLVS IV.

Utrum character in sit anime indelebilis

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur

Explicita existentia, essentia, & subjecto characteris, superest ut præcipuum ejus proprietatem, nimirum illius incorruptibilitatem, proponamus, & utrum animæ infic indelebilitatem, claremus, Vt autem certa ab incertis separemus duo ut certa & indubitata supponenda sunt. Primum est, characterem non esse indelebilem, secundum ordinem ad potentiam Dei absolutam, quia potest Deus quodlibet eius creatum destruere, suspendendo concursum conservativum illius, secundum est, characterem esse indelebilem, solum in hac vita, non quidem ab intrinseco, sed ex natura sua, quia cum sit virtus instrumentum instrumento separato communicata, est extrinseca sua vialis & fluxus, & consequenter delecta sed ab extrinseco, quatenus scilicet statum Deum semper, saltem pro præsentis statu & vita in anima conservare; hoc enim saltem definitum Florentinum & Tridentinum, dum aiunt characterem esse indelebilem; & colligitur posterius ex eo quod tria sacramenta characterem impingunt, semel suscepta, nunquam deinceps per totum vitam tempus iterentur: si enim esse delectabilis in præsentis vita, vel ille qui semel baptizatus est, posset iterum baptizari, vel certe characterem delecto, esset christianus sine characterem, atque adeò à principio talis esse potuisset. Solum ergo difficultas est, an characterem indelebilitas, ut remaneat post hanc vitam in beatis & in damnatis; pro cuius resolutione.

Dico breviter, characterem post hanc vitam in beatis & damnatis remanere. Ita cum D. Thomas hic art. 5. communiter docent Theologi.

113. probatur primò ratione quam habet in corpore Res semel Deo consecrata, quandiu remanet integra, tandiu manet etiam consecrata, ut patet in templis, altaribus, calicibus &c. Sed per characterem homo consecratur Deo, quatenus animam: Ergo quandiu remanet anima integra, tandiu etiam remanet character: Sed post hanc vitam anima integra remanet, cum sit incorruptibilis: Ergo post hanc vitam remanet character.

Dices, ex hac ratione sequi, characterem non posse deleri, etiam de potentia dei absoluta quæ res consecrata, quandiu remanet integra, manet necessario consecrata, ita ut non possit amittere suam consecrationem, etiam de potentia Dei absoluta, ut patet in calice, & aliis.

Sed contra primò, Licet daremus rem consecratam per denominationem extrinsecam ab actu præterito, sicut est calix, non posse amittere suam consecrationem, quia in Deo non est potentia faciendi ut actus qui semel fuit, non ferat hoc tamen negandum esset de re consecrata per aliquam formam sibi intrinsecè communicatam, quia potest Deus destruere formam illam per quam fit consecratio: in proposito anima consecratur per aliquid reali & sibi intrinsecum, scilicet per characterem: Ergo &c. Secundò: Deus potest execrari rem consecratam, statuendo ut ad sacros usus non sit deinceps destinata.